

הלכה למעשה ולמשיחא בדרך היומי

מסכת נזיר

תוכן

1. הלכתא למשיחא.....1
- א. האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה כיצד מי שהיה אביו נזיר והפריש ... מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומים ... זה הוא שמגלח על נזירות אביו ... הלכה היא בנזיר.....1
2. הלכה למעשה.....2
- ב. דבן יורש את אביו בת לא.....2
- ג. דלית ליה אלא בת.....3
3. הלכתא למשיחא.....3
- ד. יש לו שני בנים נזירים ... ירושה גמירין לה ופלגא הוי ... בכור ופשוט ... ירושה היא וכי היכי דשקיל פי שנים הכי מגלח.....3
- ה. אביו נזיר עולם והוא נזיר סתם אביו נזיר סתם והוא נזיר עולם ... לא שנא.....3
- ו. אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור אביו נזיר טהור והוא נזיר טמא ... תיקן.....3
4. הדרן עלך מי שאמר.....4

דף ל.

הלכתא למשיחא

א. האיש מגלח על נזירות אביו ואין האשה מגלחת על נזירות אביה כיצד מי שהיה אביו נזיר והפריש ... מי שהיה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומים ... זה הוא שמגלח על נזירות אביו ... הלכה היא בנזיר

כבר התבאר לעיל דף כז: שהאיש שנדר¹ בנזיר יש לו להביא קרבנות אביו לעצמו ומגלח עליהם, ואין האשה מגלחת על קרבנות אביה, ודבר זה הלכה מפי הקבלה הוא, האיש ולא האשה.

¹ רמב"ם שם הלכה טו

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת נזיר

כיצד מי שהיה אביו נזיר והפריש מעות לקנות בהן קרבנותיו ומת, והניח המעות סתומין. ואמר² אחרי מות אביו הריני נזיר על מנת שאביא קרבנותי ממעות שהפריש בהן אבי לקרבנותיו³, הרי זה מביא מהן קרבנותיו.

וכן אם היה הוא ואביו נזירים והפריש אביו מעות סתומין, ומת האב, ואמר הבן אחר מות אביו, הריני מגלח על מעות אבי הרי זה מביא קרבנותיו מהן, אבל אם לא אמר יפלו המעות לנדרבה⁴.

אולם אם הניח אביו מעות מפורשין, או בהמה, אינו יכול להביאם כמו שהתבאר לכל דף כז: שאינו יכול להתכפר בחטאת אביו⁵. שבכל החטאות אם הפרישה אביו והיה הבן מחוייב באותו החטא לא יביאנה הבן על חטא.

הלכה למעשה

ב. דבן יורש את אביו בת לא

מי שמת והניח נכסים, בין קרקע ובין מטלטלין, בין שהם ברשותו ובין שהם ביד אחרים, זוכה היורש בנכסיו, הקרוב קרוב קודם, ודעת רוב הפוסקים שאין מנהג ולא דינא דמלכותא מועיל לשנות סדר הירושה שנתנה תורה⁶.

הניח בן הוא יורש הכל, ואין לשאר קרובים חלק בירושה, ואפילו הניח גם בנות אין להן חלק בירושה⁷, ודעת הרבה פוסקים שאם צריכה הבת לחתום בערכאות על ויתור בירושה, אין כופין אותה לחתום, אלא בשכר או בפשרה⁸.

² משמע שאם לא אמר אין מביא אלא יפלו המעות לנדרבה. לקומי הלכות בזבח תודה יב.

³ כגירסת התוס' דף ל.

⁴ רדב"ז שם

⁵ לקומי הלכות יב.

⁶ רמ"א חו"מ סימן שס"ט סעיף יא לענין ירושת הבעל, וכ"כ הרמ"א (סימן רפ"א סעיף ד) לענין פי שנים דבכור, ואפילו נשא במקום שדנים בדיני עכו"ם, ועי' כנה"ג (ריש סימן רע"ו), וכן הוא בכמה פוסקים ועי' עוד שו"ת חת"ס (חו"מ סימן קמ"ב) ובשו"ת חשב האפור (ח"ג סימן נ), ועי' עוד בפתחי חושן חלק ט פרק ד (סעיף לד) מדברי הפוסקים בדין צוואה בערכאות אם יש לה תוקף עפ"י דין תורה. וכתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ד סימן קכ) שהמוציא ממון עפ"י ערכאות שלא כדיני ירושה, עונשו גדול יותר מן הגזל שאפשר שיעשה תשובה, וזה חושב שזכה בדין, ואפילו דנים בערכאות בדין תורה, יש בזה איסור ערכאות,

⁷ שו"ע ונו"ח חו"מ סימן רע"ו סעיף א, ועיין בשו"ת בצל החכמה (ח"ה סימן סט) ובשו"ת תשורת ש"י (סימן קנ"ט)

⁸ בשו"ת מהרי"א הלוי (ח"א סימן ד) הביא בשם שו"ת פני משה (ח"ב סימן סו) שדעת הר"י באסאן שאין הבת חייבת לחתום שטר סילוק בדיניהם עד שיפייס אותה אחיה, והמהרי"ט חלק עליו שחייבת לחתום בחנם מדין השבת אבידה, וכתב המהרי"א הלוי שדעת הפני משה נוטה לדעת הר"י באסאן, וכן גם דעת המכתב מאלהו,

הלכה למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת נזיר

ג. דלית ליה אלא בת

לא הניח בן, ולא יוצאי חלציו, הבת יורשת, הניח כמה בנות כולן יורשות בשוה, וכן בני ובנות הבת דינם כבני ובנות הבן.⁹
הניח אחד מהבנים בת, יורשת כמו בן הבן, והיא (ויוצאי חלציה) קודמת לבת המוריש ואפילו לבן הבת.¹⁰

דף ל:

הלכתא למשיחא

ד. יש לו שני בנים נזירים ... ירושה גמירין לה ופלגא הוי
... בכור ופשוט ... ירושה היא וכי היכי דשקיל פי שנים
הכי מגלח

מי שהיה אביהם נזיר והפריש מעות לקנות בהן קרבנותיו, ומת והניח המעות סתומין, והניח בנים רבים, חולקים המעות הסתומים מפני שהיא ירושה להן, ויש לכל אחד מהן לגלח על חלקו והבכור נוטל בהן פי שנים.

ה. אביו נזיר עולם והוא נזיר סתם אביו נזיר סתם והוא נזיר
עולם ... לא שנא

בין שהיה¹¹ האב נזיר עולם, והבן נזיר זמן קצוב, בין שהיה האב נזיר זמן קצוב, והבן נזיר עולם, הרי זה מגלח ומביא קרבנותיו, ממעות נזירות אביו.

ו. אביו נזיר טמא והוא נזיר טהור אביו נזיר טהור והוא
נזיר טמא ... תיקו

ועיין בנחלת צבי (סימן רעו), ובשו"ת דברי חיים (ח"ב חו"מ סימן ג) וגם בשו"ת שו"מ (מהדו"ג ח"א סימן עה) בכמה תשובות שרשאית הבת לתבוע פיצוי עבור כתב ויתור. ועיין פתחי חושן חלק ט פרק א הערה ה האריך בזה ה ועיין קובץ תבונות אריה (ח"ג) ושם נדפס מאמר ארוך שהביא מדברי הפוסקים, והאריך בביאור הראיות והסברות לכאן ולכאן, ומסיק דתליא במנהג המקומות, עיין שם.

⁹ שו"ע ונו"כ שם א

¹⁰ שו"ע שם סימן רעו סעיף ב.

¹¹ רמב"ם שם הלכה טז

הַלָּכָה לַמַּעֲשֵׂה וּלְמַשִּׁיחָא בְּדֶף הַיּוֹמִי

מַסְנַת נְזִיר

הַפְּרִישׁ¹² הָאֵב מַעוֹת לְהַבִּיא בְּהֵן קֶרְבָּנוֹת טוֹמָאָה, וּמַת, אִין הֵבֶן מְבִיא בְּהֵן קֶרְבָּנוֹת טְהוֹרָה, וְכֵן אֵם הַפְּרִישׁן הָאֵב לְקֶרְבֵּן טְהוֹרָה, אִין הֵבֶן מְגַלַּח עֲלֵיהֶן תְּגַלַּחַת טוֹמָאָה, שְׂדֵבְרִים אֵלֹו הֵן סַפֵּק, וְאֵם הַבִּיא זִבְחִיו לֹא עֵלֹו לֹו. וּלְפִיכֵךְ יִ"א שִׁיבִיא שְׁלָמִים וְעוֹלוֹת מִשְׁלֹו, וַיִּתְּנָה וַיֹּאמֶר אֵם הַזִּבְחִים הָרִאשׁוֹנִים עֵלֹו יִהְיוּ זִבְחִים אֵלֹו נִדְבָה¹³. אֵךְ לֹא יִבִּיא חֲטָאת וְאִשָּׁם¹⁴. וַיִּ"א¹⁵ שִׁיבִיא חֲטָאת הָעוֹף בְּלִבֶּר, שְׁעוֹלָה וְאִשָּׁם אִינָם מַעֲכָבִין, וְכִיּוֹן שֶׁכֶּבֶר הַבִּיאָן בְּסַפֵּק דִּי לֹו, וַיִּתְּנָה וַיֹּאמֶר אֵם לֹא עֵלֹו הָרִאשׁוֹנִים הָרִי חֲטָאתִי זֶה, וְאֵם לֹאוּ הוּא חֲטָאת הָעוֹף הַבֵּא עַל הַסַּפֵּק. וַיִּ"א¹⁶ שְׂאִין לֹו תִקְנָה

אוֹלָם הַפְּרִישׁ הָאֵב מַעוֹת לְהַבִּיא בְּהֵן קֶרְבָּנוֹת טוֹמָאָה, וּמַת, מְגַלַּח עֲלֵיהֶן הֵבֶן תְּגַלַּחַת טוֹמָאָה, וְכֵן אֵם הַפְּרִישׁן הָאֵב לְקֶרְבֵּן טְהוֹרָה, מְבִיא בְּהֵן הֵבֶן קֶרְבָּנוֹת טְהוֹרָה¹⁷.

הַדְּרָן עַלֶּךְ מִי שֶׁאָמַר

¹² רַמְבַּ"ם שֵׁם הַלֵּכָה יז

¹³ כֶּסֶף מִשְׁנֵה שֵׁם שְׁדִיִּק "אֵיכָא לְמִידֵּק הֵיאֵךְ יַעֲשֶׂה אֵם יִבִּיא זִבְחִים אַחֲרֵים שְׂמָא הָרִאשׁוֹנִים עֵלֹו לֹו וְנִמְצְאוּ אֵלֹו חוֹלִין בַּעֲזוֹרָה".

¹⁴ שְׁהָרִי אִינָם בָּאִים נִדְבָה. בֵּית אֵל שֵׁם

¹⁵ לֶחֶם מִשְׁנֵה הַלְכוֹת נְזִירוֹת פֶּרֶק י הַלֵּכָה יב

¹⁶ עֶרֶךְ הַשּׁוֹלְחָן הַעֲתִיד הַלְכוֹת נְזִירוֹת סִימָן כה סַעִיף יג

¹⁷ דְּבוּזָה אִין סַפֵּק דְּהַהֲלָכָה נֹאמְרָה סָתָם בֵּין לְנְזִירוֹת טְהוֹרָה בֵּין לְנְזִירוֹת טוֹמָאָה אֵלֹא דְּמִיבְעִיא לִיהּ בָּאִינָן שׁוֹיִן. עֶרֶךְ הַשּׁוֹלְחָן הַעֲתִיד שֵׁם סַעִיף יב